6.4 డోకూర్ - పీఠభూమిలో ఒక గ్రామం (Mind Mapping)

భౌగోళిక పరిస్థితులు, నేలలు, నీటి వనరులు, వ్యవసాయం & ఆర్థిక జీవనోపాధుల సమగ్ర అధ్యయన చార్ట్

📍 1. గ్రామం ఉనికి, పేరు పూర్వోత్తరాలు & వాతావరణం

🌐 ఉనికి & భూస్వరూపం

- **పీఠభూమి వాలు:** పశ్చిమం నుండి తూర్పుకు
- **లక్షణాలు:** కొండలు, గుట్టలు, చదును భూములు; సాగు భూమి విస్తీర్ణం తక్కువ
- **స్థానం:** దేవరకద్ర మండలం (మహబూబ్ నగర్ నుండి 25 కి.మీ)

🏷️ పేరు పూర్వోత్తరాలు

- **పాత పేరు:** డాకుర్
- **మూలం:** "డాకు" అనగా బందిపోటు
- **కారణం:** బందిపోటు ముఠాలు ఇక్కడి పొదల్లో దాక్కుని నివసించేవి

☀️ వాతావరణం & వర్షపాతం

- **వేసవి (ఫిబ్రవరి–జూన్):** 40° C ఉష్ణోగ్రత
- **చలికాలం (నవంబర్–జనవరి):** 20°–30° C
- **వర్షాకాలం:** జూన్ చివరి నుండి అక్టోబర్
- **పరిస్థితి:** కరువు పీడిత ప్రాంతం (తరచు నీటి కొరత)

💧 2. నేలలు & నీటి వనరులు (చెరువులు, బావులు)

🌱 నేలల రకాలు & విస్తీర్ణం

- **ఎర్ర నేలలు:** 50% భూములు (సారం పెంపుకు 2వ పంట కాలాన్ని వదిలివేస్తారు)
- **నల్ల రేగడి:** తక్కువ మోతాదులో ఉన్నా అత్యంత ఉత్పాదకత గలవి (60 సెం.మీ లోతు)
- **ఇతర నేలలు:** చవుడు, గరుసు నేలలు **30%** విస్తరించి ఉన్నాయి

🌊 గొలుసుకట్టు చెరువులు & బోరుబావులు

- **ముఖ్య వనరు:** పెద్ద చెరువు (5 కి.మీ దూరంలో ఉన్న దేవరకద్ర చెరువు ద్వారా నీరు లభ్యం)
- **గొలుసుకట్టు నిండితే:** చాకలి కోయి కుంట ➔ వాని వంపు ➔ బదివంపులు
- **పాచి/పూడిక:** గతంలో వెంకటరెడ్డి ప్రకారం గ్రామస్థులంతా కలిసి తీసేవారు & చేపలు పంచుకునేవారు (ఒకప్పుడు 400 ఎకరాలు సాగు)
- **బావుల లోతు మార్పు:** గతంలో 40-60 అడుగులు ➔ మధ్యలో 100-150 ➔ ప్రస్తుతం 300-500 అడుగులు

🌾 3. వ్యవసాయం, పంటలు & సుస్థిర భూ వినియోగం

🌽 పంటల వివరాలు

- **ప్రధాన పంటలు:** పత్తి, వేరుశనగ, ఆముదం, వరి, సజ్జ, అలసంద, కంది
- **ఆముదం పెంపు:** అడవి పందుల బెడద వల్ల వేరుశనగ తగ్గించి ఆముదం సాగు
- **చవుడు నేలల్లో:** సజ్జ సాగు

🍊 రబీ, తోటలు & దిగుబడి

- **రబీ పంటలు (అక్టోబర్-జనవరి):** వరి, వేరుశనగ (బోర్ల ఆధారంగా)
- **చీనీ తోటలు:** బత్తాయి / మోసంబి తోటలు
- **అంతర పంట:** తుంపర సేద్యంతో (Sprinkler) వేరుశనగ సాగు
- **వరి దిగుబడి:** ఎకరానికి 20–30 క్వింటాళ్ళు (హార్వెస్టర్ల వాడకం)

🔄 సుస్థిర భూ వినియోగం

- **భూ రకాలు:** మెట్ట (అపారాలు), తరి (సాగునీటితో వరి)
- **నిర్వచనం:** భూసారం, భూగర్భ జలాలు, అటవీ-పచ్చిక బయళ్ళు-సాగుభూమి మధ్య సమతౌల్యం
- **పురుగుల నివారణ:** వేప కషాయం (సేంద్రియ పద్ధతి)

👥 4. జనాభా, జీవనోపాధులు, మార్కెటింగ్ & రవాణా

📊 2011 జనాభా & భూకమతాలు

🐄 జీవనోపాధి, పశుపోషణ & వలసలు

🛒 మార్కెటింగ్, వృత్తులు & రవాణా

- **కుటుంబాలు:** 570 | **జనాభా:** 3400
- **భూమి ఉన్నవారు:** 350 కుటుంబాలు (చిన్న రైతులు: ½ నుండి 5 ఎకరాలు)
- **వ్యవసాయ కూలీలు:** 220 కుటుంబాలు (< ½ ఎకరం)
- **పెద్ద రైతులు (30 ఎకరాలు):** 3 నుండి 4 కుటుంబాలు

- **వ్యవసాయ ఉపాధి:** సంవత్సరానికి 6 నెలలు మాత్రమే
- **వలస ప్రాంతాలు:** హైదరాబాద్, గోవా, పూనా (జూన్ లో తిరిగొస్తారు)
- **గొర్రెల పెంపకం:** 20 కుటుంబాలు (ఆదాయం: ₹1 లక్ష/సంవత్సరం; నల్గొండ, కర్నూలు, మన్యంకొండల్లో మేపుతారు)
- **పాలు:** సహకార సంఘాలకు విక్రయం (₹35–40/లీటర్)

- **మార్కెట్:** వరి ➔ దేవరకద్ర; పత్తి ➔ జడ్చర్ల, మదనపురం
- **సమస్య:** వర్తకులు ఇష్టం వచ్చిన ధర నిర్ణయించడం
- **రవాణా:** NH 44 రహదారి, ఉత్తరాన రైల్వే స్టేషన్ (3 పాసింజర్ రైళ్లు)

వృత్తి	కుటుంబాలు
వడ్రంగి	2
కమ్మరి	2 - 3
ప్రభుత్వ ఉద్యోగం	20
రైస్ మిల్లు	1